



Βιοηθική Εκπαίδευση και  
Καθοδήγηση  
Συμπεριφοράς για το  
Ζωντανό Περιβάλλον

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ  
ΥΛΙΚΟ



Erasmus+

## ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

**Συγγραφείς:** Maddalena Nicoletti, Pier Giacomo Sola

**Φωτογραφία εξωφύλλου:** Pixabay

### Ευχαριστίες:

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους μαθητές, τους δασκάλους, τους εκπαιδευτικούς, τους ερευνητές και όλους τους άλλους που έχουν συμμετάσχει στο έργο και που, με τις ιδέες τους, τα σχόλιά τους και την ενθάρρυνσή τους συνέβαλαν στην ανάπτυξη αυτού του εγγράφου.

### Πνευματική ιδιοκτησία:

Τα υλικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με:

Creative Commons License Non-Commercial Share Alike



### Αποποίηση ευθυνών

Αυτό το έργο χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Erasmus + πρόγραμμα και την εθνική υπηρεσία της Κροατίας για το Erasmus + Agencija za mobilnost i programe Europske unije. Αυτή η έκδοση αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



AGENCY FOR  
MOBILITY AND  
EU PROGRAMMES



Bioethical Education  
and Attitude Guidance  
for Living Environment

## 1. Πως να χρησιμοποιήσετε το εκπαιδευτικό υλικό

Στα χέρια σας κρατάτε το αποτέλεσμα της δεύτερης διανοητικής παραγωγής του έργου BEAGLE - Βιοηθική εκπαίδευση και καθοδήγηση στάσης για το περιβάλλον διαβίωσης. Το έργο συγκεντρώνει συνεργάτες από την Κροατία, τη Σλοβενία, την Ιταλία και την Ελλάδα, κάτω από την ομπρέλα της πλατφόρμας Erasmus +, με ΚΟΙΝΟ στόχο την προώθηση της βιοηθικής εκπαίδευσης, την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και τη γενική αλλαγή στάσης απέναντι στην καλύτερη κατανόηση του περιβάλλοντος μας.



Σε αυτό το έγγραφο, θα βρείτε την κατανομή του εκπαιδευτικού υλικού ανάλογα με την ηλικιακές ομάδες παιδιών και νέων, και σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό. Όλα τα υλικά περιγράφονται λεπτομερώς "βήμα προς βήμα" και δημιουργούνται με τρόπο που να προωθεί τη διαδραστική συζήτηση και την κριτική σκέψη μεταξύ των νέων σχετικά με βιοηθικά θέματα



Τα υλικά έχουν ενδεικτική ηλικιακή ομάδα παιδιών, διάρκεια και αριθμό συμμετέχοντες και έχουν σχεδιαστεί ως ανεξάρτητα εκπαιδευτικά βοηθήματα με συγκεκριμένες μεθοδολογικές οδηγίες. Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να ακολουθείτε αυστηρά αυτό που είναι γραμμένο, αλλά μπορείτε να προσαρμόσετε το υλικό, τις δραστηριότητες και τις προσφερόμενες ερωτήσεις στις ανάγκες και τις δυνατότητες της ομάδας.



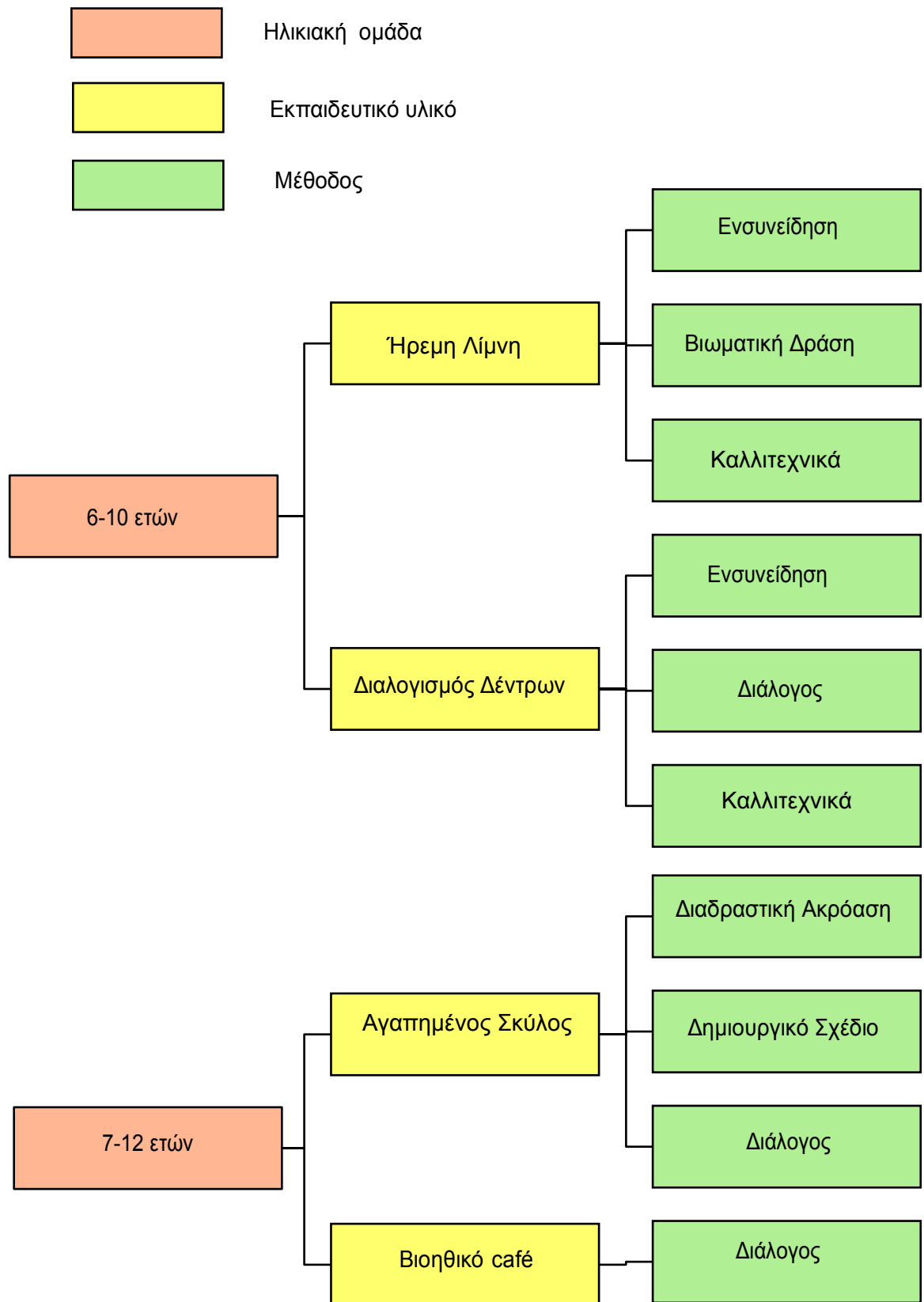
Ελπίζουμε ότι αυτό το εκπαιδευτικό υλικό θα σας ενθαρρύνει να είστε δημιουργικοί και να δώσετε εσείς μια διάσταση στην εργασία και τη διδασκαλία βιοηθικών θεμάτων με απλό, δημιουργικό και διασκεδαστικό τρόπο

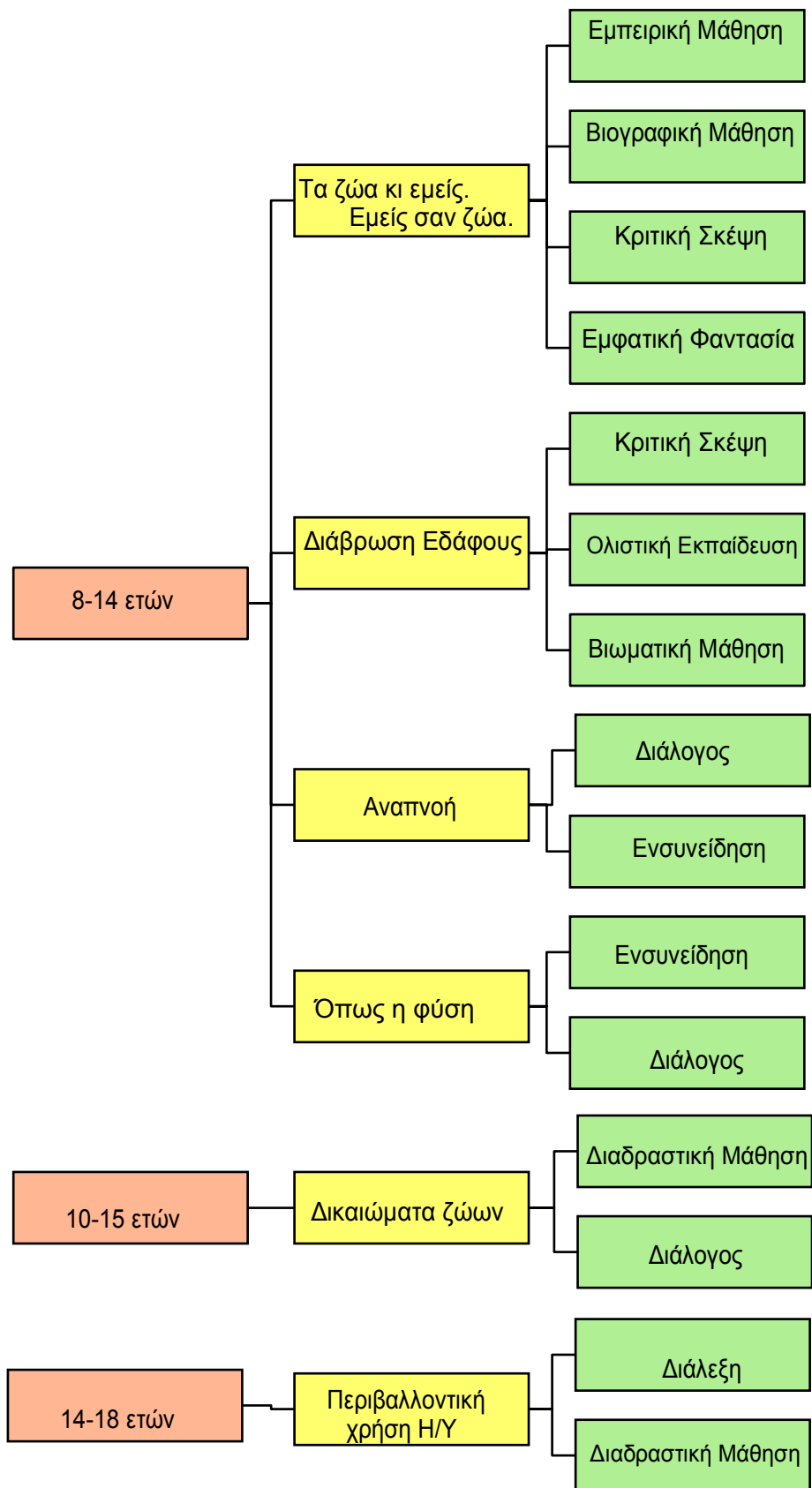


Ελπίζουμε ότι αυτό το εκπαιδευτικό υλικό θα σας ενθαρρύνει να είστε δημιουργικοί και να δώσετε εσείς μια διάσταση στην εργασία και τη διδασκαλία βιοηθικών θεμάτων με απλό, δημιουργικό και διασκεδαστικό τρόπο



## 2. ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ





## Να είστε σαν τη φύση

Περιβαλλοντικό ζήτημα: Τα ανθρώπινα όντα χρειάζονται χώρο για να χτίσουν σπίτια, εργοστάσια, δρόμους, αυτοκινητόδρομοι, νοσοκομεία, σχολεία, βρεφονηπιακοί σταθμοί, χωράφια κ.λπ. και για να το κάνουν αυτό, τα ανθρώπινα όντα καταστρέφουν δάση και δάση. Αλλά τα δάση και τα δάση είναι πολύ σημαντικά για το οικοσύστημα και για τους ίδιους τους ανθρώπους. Πώς θα βρούμε μια ισορροπία μεταξύ των αναγκών του ανθρώπου και της διατήρησης των δασών και των δασών;

**Ηλικιακή ομάδα:** 8 με 14 ετών

**Χρόνος:** 80-110 λεπτά

**Ομάδα:** 4-20 συμμετέχοντες

**Υλικά και εργαλεία:** Κανένα . Το εργαστήριο μπορεί να πραγματοποιηθεί σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο.

**Εκπαιδευτικές μέθοδοι:** Προσοχή + φιλοσοφικός διάλογος με τα παιδιά

**Εκπαιδευτικά σημεία κλειδιά:** Το εργαστήριο έχει σκοπό να αναπτύξει την συνείδηση των μαθητών σχετικά με:

Την σημασία των δέντρων για την ζωή στη γη

Τις οικολογικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων

πώς να εξισορροπήσετε τις ανάγκες του ανθρώπου και την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φύσης

κοινωνικές και ατομικές διαστάσεις αποψίλωσης / καλών πρακτικών

πώς να εξισορροπήσετε τις ανάγκες του ανθρώπου και την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φύσης

σημασία της βιοποικιλότητας


διευκολύνοντας την αποσαφήνιση των προσωπικών στόχων και αξιών υποστηρίζουν μια μετάβαση προς τη βιωσιμότητα

τη διασύνδεση μεταξύ όλων των φυσικών στοιχείων (ανθρώπινα όντα, μη ανθρώπινα όντα, το ίδιο το περιβάλλον)

- αυξάνουν την ενσυναίσθηση και συμπνετική στάση και συμπεριφορές απέναντι στον μη ανθρώπινο κόσμο.
- Το εργαστήριο αποσκοπεί επίσης στην ανάπτυξη φιλοσοφικής και κριτικής σκέψης στα παιδιά.

### Λέξεις κλειδιά

- δέντρα, δάση , ξύλα
- αστικοί άνθρωποι οικισμοί
- αποψίλωση δασών, απώλεια γης, κατανάλωση γης βιοποικιλότητα
- βιωσιμότητα
- αλληλεπιδράσεις, ενσυναίσθηση, συμπόνια, καλοσύνη, φροντίδα, μη δυαδική
- συνείδηση



Σημειώσεις: Βεβαιωθείτε ότι ο αριθμός των συμμετεχόντων, ο χρόνος και το επίπεδο συζήτησης έχουν προσαρμοστεί την ηλικιακή ομάδα.

## Εργαστήριο βήμα προς βήμα - Πώς να το κάνετε;

1. Αυτό το εργαστήριο αποτελείται από 3 μέρη:
2. 1. μια πρακτική συνειδητοποίησης
3. 2. πρόταση περιβαλλοντικού ηθικού ζητήματος + προβληματισμού για τον μη ανθρώπινο κόσμο
4. + φιλοσοφικός διάλογος με τα παιδιά
5. 3. συμπέρασμα

### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- Το εργαστήριο μπορεί να πραγματοποιηθεί εσωτερικά ή εξωτερικά σε μια καταπράσινη περιοχή ή πάρκο (εάν πραγματοποιηθεί σε εξωτερικούς χώρους, το σεμινάριο θα είναι πιο αποτελεσματικό επειδή θα αναπτύξει μια βαθύτερη αίσθηση ενότητας μεταξύ παιδιών και φύσης).
- Ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο, το εργαστήριο μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μία συνεδρία την ίδια ημέρα ή σε διαφορετικές συνεδρίες χωρισμένες σε διαφορετικές ημέρες. Στην τελευταία περίπτωση, η πρακτική επιβεβαίωσης συνειδητοποίησης πρέπει να επαναλαμβάνεται στην αρχή κάθε συνεδρίας.

### **Μέρος 1** - Πρακτική ευαισθητοποίησης - «Να είστε σαν τη φύση»

Οι μαθητές καλούνται, μέσω μιας πρακτικής προσοχής, να προετοιμάσουν τις αισθήσεις, το σώμα και το μυαλό τους για να έρθουν σε επαφή με τον φυσικό κόσμο. «Αυτή η προσέγγιση στο να μοιράζεσαι τη γνώση βασίζεται στα στοιχεία της φύσης. Συχνά, αναλογιζόμαστε την ομορφιά και τη γαλήνη του φυσικού κόσμου εκεί έξω, και αγνοούμε τη δική μας όμορφη φύση. Αυτή η άσκηση εισάγει στα παιδιά τρόπους να βλέπουν τη δύναμη και την ομορφιά της φύσης μέσα τους, προσφέροντας μια σύντομη πρακτική για να χαλαρώσουν και να παρατηρήσουν την εμπειρία τους. Ο δάσκαλος καλεί τα παιδιά να το σκεφτούν αυτό όταν βγαίνουμε έξω μπορούμε να δούμε και να νιώσουμε τόσα υπέροχα πράγματα. Πράγματα όπως δέντρα, και ο άνεμος, και τα σύννεφα, και ο ήλιος. Από πολλές απόψεις είμαστε σαν αυτά τα όμορφα μέρη της φύσης και για αυτήν την άσκηση θα είμαστε σαν το δέντρο και ο άνεμος και ο ήλιος». ii

**Δραστηριότητα 1:** Ανάλογα με το πού πραγματοποιείται το εργαστήριο, ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να καθίσουν σε μια καρέκλα, ένα βράχο, έναν κορμό ή ένα κλαδί δέντρου ή σε ένα παγκάκι. Θα κάθονται σε σταθερή, άνετη, ισορροπημένη στάση. Είναι προτιμότερο να καθίσετε για διαλογισμό χωρίς να ξαπλώνεται στο πίσω μέρος της καρέκλας.


Ο εκπαιδευτικός θα καλέσει τα παιδιά να διατηρήσουν το πηγούνι τους ελαφρώς στραμμένο για να διατηρήσουν την αυχενική σπονδυλική στήλη ευθυγραμμισμένη και να καθίσουν με τέτοιο τρόπο ώστε η σπονδυλική τους στήλη να ακολουθεί τη φυσική καμπυλότητα: όρθια, αλλά φυσική. Στην αρχή της άσκησης, τα χέρια είναι παράλληλα με τον κορμό, οι παλάμες πέφτουν φυσικά στους μηρούς. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά στην πρακτική:

«Το σώμα μας είναι σαν δέντρο. Αναπτύσσεται και είναι δυνατό. Η αναπνοή μας είναι σαν τον άνεμο. Ρέει μέσα και έξω.

Και ο ήλιος είναι σαν το μέρος μας που είναι ζεστό και ευγενικό.

Ας χαμηλώσουμε ή κλείστε τα μάτια μας και καθίστε ψηλά σαν ένα δέντρο. Επεκτείνουμε τα χέρια μας έξω και τεντώνουμε τα δάχτυλά μας, όπως κλαδιά και φύλλα. Ας πιέσουμε τα δάχτυλά μας





μαζί και μετά αφήστε τους να τους αισθανθούν να κουνήσουν, σαν να φυσούν στον άνεμο. Και τώρα, με τον άνεμο που φυσά, ας είμαστε σαν τον άνεμο και πάρουμε δύο μεγάλες, αργές αναπνοές. Αναπνοή. . . και να αναπνέει, φυσώντας τον άνεμο. Αναπνοή. . . και να αναπνέει, φυσώντας τον άνεμο. Και τώρα ο ήλιος βγαίνει και ζεσταίνει το δέντρο και τον άνεμο. Καθώς λάμπει στο δέντρο, νιώθουμε το σώμα μας. Μπορείτε να νιώσετε τα δάχτυλα και να νιώσετε τα δάχτυλα των ποδιών σας; Τι άλλο μπορείς να νιώσεις - απλώς παρατηρώντας; Και καθώς ο ήλιος λάμπει στον άνεμο, αισθανόμαστε το σώμα μας να αναπνέει. Μπορείτε να νιώσετε την κοιλιά σας να κινείται πάνω-κάτω; Μπορείτε να νιώσετε τον αέρα να ρέει μέσα και έξω από το όμορφο σώμα σας; Και με τον ήλιο να υψώνεται στον ουρανό, να φωτίζει και να ζεσταίνει ολόκληρο τον κόσμο, μπορείτε επίσης να θερμάνετε τον κόσμο - με την καλοσύνη σας! Σκεφτείτε κάποιον που μπορεί να χρησιμοποιήσει λίγη καλοσύνη - όπως η αδελφή ή ο αδελφός σας, ή ένας φίλος ή ο δάσκαλός σας. Και καθώς τα σκέφτεστε, εύχομαι για τους, «Μακάρι να είσαι ευτυχισμένος», φανταζόμενοι τους να χαμογελούν σαν τον ήλιο. Αξίζετε επίσης την ευτυχία. Τώρα ευχηθείτε για τον εαυτό σας, «Μακάρι να είμαι χαρούμενος» και χαμογελάστε σαν τον ήλιο Και καθώς χαμογελάς σαν τον ήλιο, νιώσε το σώμα σου να κάθεται ψηλό σαν ένα δέντρο και νιώθεις την αναπνοή σου να φυσάει σαν τον άνεμο Και μετά ανοίξτε απαλά τα μάτια σας και κοιτάξτε γύρω. Είσαι καταπληκτικός!"

Συνολικός χρόνος για τη Δραστηριότητα 1: 10-20 λεπτά

#### Συμβουλές:

1. Εκπαιδευτικός: χρησιμοποιήστε τη διαίσθησή σας για να μάθετε πόσο καιρό θα ξοδέψετε σε κάθε μέρος. ΟΛΟΚΛΗΡΟ  
Η άσκηση μπορεί να διαρκέσει μεταξύ 10 και 20 λεπτών ανάλογα με τους μαθητές σας. Μην βιαστείτε, αφήστε στους μαθητές αρκετό χρόνο για να φιλοξενήσουν το σώμα τους, για να αντιληφθούν την αναπνοή τους και να απεικονίσουν τις εικόνες που προκαλείτε.
2. Ο εκπαιδευτικός θα μιλήσει με μια πολύ φυσική, απαλή, ήρεμη, χαλαρωτική φωνή. ο τόνος θα είναι απαλός και φιλόξενος.
3. Πριν το διδάξετε αυτό, είναι καλό αν έχετε χρόνο να βγείτε έξω και να εξασκηθείτε μόνοι σας.
4. «Δεδομένου ότι η συνειδητότητα δεν είναι θρησκευτική ή πνευματική πρακτική, κατά τη διδασκαλία συνεδριών συνειδητοποίησης, είναι σημαντικό να αποφύγετε τη χρήση όρων ή υλικών ή την ανάπτυξη τελετουργιών που μπορεί να έχουν πνευματικές συμβολές. Κανένα από αυτά δεν σχετίζεται με την πρακτική της προσοχής και μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για μαθητές από συγκεκριμένες ομάδες. Επειδή η προσοχή είναι μια τεχνική προσοχής και ευαισθητοποίησης που βασίζεται σε τεκμήρια και δεν προορίζεται να διερευνήσει θρησκευτικές πεποιθήσεις ή στάσεις, δεν συγκρούεται ούτε επικαλύπτεται με οποιαδήποτε πνευματική πρακτική ή θρησκεία» iv.

Μέρος 2 - Ο εκπαιδευτικός προτείνει ένα συγκεκριμένο περιβαλλοντικό ηθικό ζήτημα - προβληματισμός για το μη ανθρώπινος κόσμος - Φιλοσοφικός διάλογος  
Οι μαθητές καλούνται να καθίσουν σε έναν κύκλο, κάνοντας τη θέση που προτιμούν δίπλα στον εκπαιδευτή (μπορούν να καθίσουν σε ένα βράχο, στο γρασίδι, σε ένα πεσμένο κλαδί, κλπ...).

Δραστηριότητα 2.1 - Ο εκπαιδευτικός θα προτείνει ένα περιβαλλοντικό ηθικό ζήτημα που σχετίζεται με τα δέντρα.

Στην περίπτωση του παρόντος εργαστηρίου, ο εκπαιδευτικός θα προτείνει το ζήτημα της εξισορρόπησης των αναγκών του ανθρώπου και της ανάγκης διατήρησης της βιοποικιλότητας υπό την προοπτική της κατανάλωσης εδάφους για ανθρώπινους αστικούς οικισμούς. Ο εκπαιδευτικός προτείνει στους μαθητές το ζήτημα με όρους όπως: «Τα ανθρώπινα όντα χρειάζονται χώρο για να χτίσουν σπίτια, εργοστάσια, δρόμους, αυτοκινητόδρομους, νοσοκομεία, σχολεία, φυτώρια, χωράφια κ.λπ. και για να το κάνουν, τα ανθρώπινα όντα καταστρέφουν δάση και δασάκι. Αλλά τα δάση και τα δάση είναι πολύ σημαντικά για το οικοσύστημα και για τους ίδιους τους ανθρώπους. Πώς θα βρούμε μια ισορροπία μεταξύ των αναγκών του ανθρώπου και της διατήρησης των δασών και των δασών; ».

**ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ:** δεν υπάρχει «καλή» ή «καμία καλή» απάντηση σε αυτήν την ερώτηση. Τα παιδιά απλά καλούνται να σκεφτούν το ζήτημα και να εξετάσουν τις διαφορετικές απόψεις

Συνολικός χρόνος για τη Δραστηριότητα 2.1: 5 λεπτά για να παρουσιάσει το ζήτημα από τον εκπαιδευτικό

Δραστηριότητα 2.2 - Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός θα ρωτήσει τους μαθητές γιατί τα δέντρα είναι σημαντικά και χρήσιμα για τα ανθρώπινα όντα, για τα ζώα και για το ίδιο το περιβάλλον (έδαφος, αέρας, κλίμα, νερό, οικοσύστημα). Πιθανές απαντήσεις:

#### **ΑΕΡΑΣ:**

- ✓ τα δέντρα παρέχουν οξυγόνο. Κατά τη διαδικασία της φωτοσύνθεσης, τα δέντρα λαμβάνουν άνθρακα διοξείδιο και παράγει το οξυγόνο που αναπνέουμε. Ένα μεγάλο δέντρο μπορεί να παρέχει ημερήσια ποσότητα οξυγόνου για τέσσερα άτομα
- ✓ τα δέντρα βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα (μειώστε τα επίπεδα του όζοντος στις αστικές περιοχές)
- ✓ τα δέντρα αποθηκεύουν CO<sub>2</sub>

#### **ΚΛΙΜΑ :**

Βελτιώνουν το κλίμα (ελέγξτε το κλίμα με τη διαχείριση των επιπτώσεων του ήλιου, της βροχής και του ανέμου. Μειώνουν τις θερμοκρασίες και την υγρασία του αέρα · μπορούν επίσης να επηρεάσουν την ταχύτητα του ανέμου · η εξάτμιση του νερού από τα δέντρα έχει ψυκτικό αποτέλεσμα) απαλύνει τις δυνάμεις της φύσης

#### **ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΕΔΑΦΟΣ :**

- ✓ Βοηθούν στην εξοικονόμηση νερού αποτρέποντας την εξάτμιση του νερού,
- ✓ την διατήρηση του εδάφους (αποτροπή της διάβρωσης του εδάφους και αύξηση των θρεπτικών ουσιών στο έδαφος)
- ✓ συμβάλλουν στην πρόληψη των πλημμυρών

#### **ΖΩΑ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ:**

υποστηρίζουν την άγρια φύση (τα δέντρα χρησιμοποιούνται για φαγητό, καταφύγιο και τόπους αναπαραγωγής. Πολλά ζώα χρησιμοποιούν επίσης δέντρα για ξεκούραση, φωλιά και για μέρη από τα οποία κυνηγούν ή αιχμαλωτίζουν το θήραμα. Όταν τα δέντρα ωριμάσουν, τα ζώα απολαμβάνουν φρούτα και ευκαιρίες ζωοτροφής.

- ✓ ενισχύουν τα ψάρια και την αλιεία αυξάνουν τη βιοποικιλότητα
- ✓ αύξηση της ανθεκτικότητας (μεγαλύτερη βιοποικιλότητα αυξάνει την ανθεκτικότητα σε παράσιτα, ασθένειες, καθώς και στην κλιματική αλλαγή)

### HUMAN-BEINGS:

- ✓ μας περιβάλλουν με ομορφιά και ζωή
- ✓ τα δέντρα είναι από μόνα τους καταπληκτικά
- ✓ τα δέντρα παίζουν σημαντικό ρόλο στους μύθους και τους θρύλους του κόσμου

Οι μαθητές προτείνουν τις απαντήσεις τους.

Συνολικός χρόνος της δραστηριότητας 2.2: 15-20 λεπτά σύμφωνα με την ηλικία και τον αριθμό των συμμετεχόντων.

#### Συμβουλές:

Το εξεταζόμενο θέμα και οι σχετικές επιπτώσεις του θα διατυπωθούν σε μορφή κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών.

**Δραστηριότητα 2.3**—Ο εκπαιδευτικός θα ενθαρρύνει τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών προκειμένου να αυξηθεί η συνείδηση για τη σημασία της βιοποικιλότητας · τη διασύνδεση μεταξύ οποιουδήποτε φυσικού στοιχείου (ανθρώπινα όντα, μη ανθρώπινα όντα, το ίδιο το περιβάλλον) · τη σημασία της διατήρησης της φύσης · ανάγκες και τα δικαιώματα των ανθρώπων για φαγητό, στέγαση, σπουδές, μετακινήσεις, υγεία κ.λπ. πώς να εξισορροπήσετε τις ανάγκες των ανθρώπων και τη διατήρηση της φύσης. Για να αυξήσει τη συνείδησή τους και να ενθαρρύνει τον διάλογο, ο εκπαιδευτικός θέτει τέτοια ερωτήματα

- ✓ τι συμβαίνει όταν καταστρέφουμε δάση και δάση;
- ✓ τι συμβαίνει στα ζώα και τα πουλιά που ζουν σε αυτά τα δάση; που θα ζήσουν; τι θα τρώνε; θα αναπαράγουν;
- ✓ τι συμβαίνει στα έντομα;
- ✓ τι συμβαίνει στον αέρα που αναπνέουμε; τι συμβαίνει με το διοξείδιο του άνθρακα;
- ✓ τι συμβαίνει στο έδαφος όπου αναπτύχθηκαν τα δάση, αν σκάψουμε το έδαφος και χτίσουμε κτίρια, δρόμους, εργοστάσια, νοσοκομεία, σχολεία κ.λπ.
- ✓ μπορούμε να ζήσουμε χωρίς δέντρα;

Αλλά επίσης θα προτείνει ερωτήσεις όπως :

- ✓ σε ποιο σπίτι / διαμέρισμα μένεις; που θα ζούσες αν δεν είχες σπίτι / διαμέρισμα;
- ✓ που πας σχολείο? που θα μελετούσατε αν το σχολείο σας δεν θα υπήρχε; πού πηγαίνουν οι άνθρωποι όταν αρρωσταίνουν και χρειάζονται γιατρό; τι θα συνέβαινε εάν δεν υπήρχαν νοσοκομεία;
- ✓ ξέρεις αν υπάρχουν δάση ή δάση που καταστράφηκαν για να χτιστεί η πόλη / περιοχή όπου ζεις;



Οι μαθητές προτείνουν τις δικές τους απαντήσεις :

Συνολικός Χρόνος δραστηριότητας 2.3: 15-20 λεπτά σύμφωνα με την ηλικία και τον αριθμό των συμμετεχόντων.

Tips:

- Το ζήτημα και οι σχετικές επιπτώσεις του θα διατυπωθούν σε μορφή κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών.

**Δραστηριότητα 2.4** – Επιτέλους, ο εκπαιδευτικός θα ενθαρρύνει τα παιδιά να συζητήσουν για τα ακόλουθα σημεία – πιθανές απαντήσεις.

□ 1. Τί μπορώ να κάνω ως άτομο; (ηθικές αξίες)

- ✓ φύτεψε ένα δέντρο
- ✓ επισκεφθείτε ένα δάσος ή ένα δάσος που μειώνει
- ✓ τον κίνδυνο πυρκαγιάς

□ 2. Τι μπορούμε να κάνουμε ως κοινωνία; (Δημοκρατικές αξίες)

- ✓ Μείωση του κινδύνου πυρκαγιάς
- ✓ προώθηση της βιώσιμης δασοκομίας. Η βιώσιμη δασοκομία ισορροπεί τις ανάγκες του περιβάλλοντος, της άγριας ζωής και των δασικών κοινοτήτων, υποστηρίζοντας αξιοπρεπή εισοδήματα, διατηρώντας παράλληλα τα δάση μας για τις μελλοντικές γενιές. Ενέργειες: δημιουργία προστατευόμενων περιοχών και διατήρηση της βιοποικιλότητας
- σχέδιο διαχείρισης που καθορίζει τον αριθμό των δένδρων που μπορούν να συλλεχθούν ανά στρέμμα και τη συχνότητα με την οποία μπορεί να συμβεί αυτό, με βάση τους ρυθμούς ανάπτυξης και αναγέννησης των ειδών που βρίσκονται στο συγκεκριμένο οικοσύστημα. Ο στόχος είναι η συγκομιδή με τέτοιο τρόπο που επιτρέπει σε αυτά τα είδη την ευκαιρία να αναγεννηθούν και διασφαλίζει ότι η συνολική οικολογική υγεία του δάσους διατηρείται, αποκαθίσταται ή ακόμα και βελτιώνεται

□ 3. Πως να ζούμε σε αρμονία με τη φύση; (Περιβαλλοντικές αξίες)

- ✓ προστατεύουν τα «δάση υψηλής αξίας διατήρησης». Αυτός ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει δάση που περιέχουν σημαντικές συγκεντρώσεις βιοποικιλότητας. βρίσκονται σε ή περιλαμβάνουν σπάνια ή απειλούμενα οικοσυστήματα · είναι κρίσιμοι πάροχοι υπηρεσιών οικοσυστήματος · ή είναι θεμελιώδεις για την κάλυψη των βασικών αναγκών ή τον καθορισμό της πολιτιστικής ταυτότητας των δασικών κοινοτήτων vi.
- ✓ Πολλοί άνθρωποι συνδέουν την υλοτομία με την εικόνα μιας μπουλντόζας που αφήνει πίσω του ένα απογυμνωμένο τοπίο, αλλά είναι δυνατό να συλλέξει ξυλεία χωρίς να προκαλέσει παράπλευρες ζημιές σε άλλα μέρη ενός δάσους. Οι τεχνικές μειωμένου αντίκτυπου επιτρέπουν στους υλοτόμους να πέσουν και να εξαγάγουν δέντρα με τρόπο που μειώνει τις ζημιές σε άλλα δέντρα στο περίπτερο. Αυτή η προσέγγιση ελαχιστοποιεί επίσης τη διάβρωση, τα απόβλητα και τις εκπομπές άνθρακα vii

Οι μαθητές δίνουν τις δικές τους απαντήσεις :

Συνολικός χρόνος δραστηριότητας 2.4: 15-20 λεπτά σύμφωνα με την ηλικία και τον αριθμό των συμμετεχόντων

Σημείωση :

- Το ζήτημα και οι σχετικές συνέπειες του θα διατυπωθούν σε κατάλληλη μορφή ανάλογη με την ηλικία των σπουδαστών



- Ο εκπαιδευτικός προσαρμόζει το επίπεδο συζήτησης στην ηλικιακή ομάδα. Σε περίπτωση που τα παιδιά η ομάδα έχει διαφορετικές ηλικίες, ο εκπαιδευτικός πρέπει να περιλαμβάνει τα μικρότερα παιδιά στις πιο απλές ερωτήσεις και θα ζητήσει από τα μεγαλύτερα παιδιά να αναπτύξουν τις απαντήσεις ή τα θέματα που προτείνει ο νεότερος.
- Ο στόχος είναι να αναπτυχθεί μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού ένας φιλοσοφικός διάλογος.
- Το εργαστήριο βασίζεται στον διάλογο. Τα παιδιά στρέφονται διαδοχικά να εκφράζουν απόψεις και να προτείνουν απαντήσεις / λύσεις, παρέχοντας παραδείγματα, κατασκευάζοντας κριτήρια και χτίζοντας τις ιδέες του άλλου με σκοπό να καταλήξουμε σε μια διευθέτηση σχετικά με το αρχικό φιλοσοφικό ζήτημα που υποκίνησε τον διάλογο.
- Ο εκπαιδευτικός ενεργεί ως διαμεσολαβητής και συν-ερευνητής.

### **Μέρος 3 – Συμπέρασμα: Εκφράστε ευγνωμοσύνη και περιγράψτε τα συναισθήματα σας**

**Δραστηριότητα 3-**Αφού τελειώσει η συζήτηση, ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να κοιτάξουν ένα δέντρο στο πάρκο (εάν είναι υπαίθρια) ή να σκεφτούν ένα δέντρο που τους αρέσει (εάν είναι εσωτερικοί) Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να ευχαριστήσουν με σεβασμό τα δέντρα, λέγοντας δυνατά στα δέντρα και στα υπόλοιπα παιδιά για τα οποία είναι ευγνώμων (π.χ.: Είμαι ευγνώμων για την ομορφιά σας. Είμαι ευγνώμων που φιλοξενείτε τα πουλιά. Είμαι ευγνώμων για το οξυγόνο που μας παρέχετε. Είμαι ευγνώμων επειδή οι ρίζες σας προστατεύουν το έδαφος από τη διάβρωση. Είμαι ευγνώμων για τα πεσμένα φύλλα σας που μετατρέπονται σε χούμο και γονιμοποιούν το έδαφος. Είμαι ευγνώμων για τη σκιά που μας παρέχετε το καλοκαίρι. Είμαι ευγνώμων για τα φρούτα σας. Είμαι ευγνώμων για τον ήχο των φύλλων σας όταν φυσά ο άνεμος.

Επιτέλους, ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές έχουν μια σύντομη ανταλλαγή για το τι μόλις βίωσαν μαζί. Τα θέματα συζήτησης μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Μήπως κάποιος νιώθει περισσότερο σαν μέρος της Γης;
- Με ποιο από τα στοιχεία συνδέθηκαν καλύτερα οι μαθητές;
- Πώς είναι αυτό το συναίσθημα;

Οι μαθητές δίνουν τις δικές τους απαντήσεις :

Συνολικός χρόνος δραστηριότητας\_3: 10-15 λεπτά

<sup>i</sup> Acknowledges: the form and steps of this exercise are develop by: ROGERS, S. *A Mindfulness practice for pre-schoolers that connects kids to nature*. Available at: <https://www.mindful.org/mindfulness-practice-preschoolers-connects-kids-nature/>

<sup>ii</sup> ROGERS, S. *Ibid*.

<sup>iii</sup> ROGERS, S. *Ibid*.

<sup>iv</sup> Smiling Mind. (2018). *Evidence based guidelines for mindfulness in schools - A guide for teachers and school leaders*. Australia.



---

<https://static1.squarespace.com/static/5a2f40a41f318d38ccf0c819/t/5b28988170a6ad07781bee9/1529387171804/smiling-mind-mindfulness-guidelines-for-schools-whitepaper.pdf>

v Source: <https://www.rainforest-alliance.org/articles/what-is-sustainable-forestry>

vi Source: <https://www.rainforest-alliance.org/articles/what-is-sustainable-forestry>

vii Source: <https://www.rainforest-alliance.org/articles/what-is-sustainable-forestry>